

Gemeente Valkenburg aan de Geul
De heer J. Silvertant
Postbus 998
6300 AZ VALKENBURG

Ons Kenmerk D2025-00011737

Maastricht 3 juli 2025

Zaaknummer Z2025-00000784

Verzonden 3 juli 2025

Bijlage(n)

Ontwerpbesluit van Gedeputeerde Staten van Limburg

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben op 8 april 2025, aangevuld op 8 en 23 mei 2025, het verzoek ontvangen van de gemeente Valkenburg aan de Geul om van de op 8 oktober 2020 verleende Wet Natuurbescherming vergunning en ontheffing voor de activiteiten in de Gemeentegrot te Valkenburg met zaaknummer 2020-203517 de termijn te verlengen en deze vergunning en ontheffing te wijzigen.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van artikel 2.4, lid 1, van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet geldt een onherroepelijke vergunning voor het realiseren van een project dat niet direct gerelateerd is aan het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied als een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet. Op grond van artikel 2.6, lid 1, van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet geldt een eerder verleende ontheffing soorten Wet natuurbescherming als een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet.

Het betreft de locatie: Cauberg 4, 6301 BT Valkenburg.

Het verzoek is geregistreerd onder zaaknummer Z2025-00000784.

Verzoek

Aanvrager verzoekt om van de verleende vergunning en ontheffing de termijn te verlengen tot en met 31 oktober 2026. Aanvrager is op dit moment bezig met de evaluatie van KerstStad Valkenburg en heeft daarnaast de afgelopen periode gewerkt aan nieuwe visies en beleid (onder andere Omgevingsvisie, Visie Vrijtijdseconomie en Groevenbeleid). Aanvrager wil de resultaten van de evaluatie en de nieuwe visies en beleid gebruiken voor een mogelijk andere invulling van KerstStad Valkenburg en het jaarrond gebruik (rondleidingen, bijeenkomsten, beheer en overig gebruik) van de Gemeentegrot. En aanvrager wil hierbij ook rekening houden met de aanwezigheid van het culturele erfgoed in de groeve. Deze plannen zijn echter nog niet ver genoeg gevorderd om nu een nieuwe vergunningaanvraag te doen voor het jaarrond gebruik van de groeve voor de komende jaren.

Daarom verzoekt aanvrager om de huidige vergunning en ontheffing met 1 jaar te verlengen, zodat er enerzijds zekerheid is dat de kerstmarkt 2025 door kan gaan en de exploitatie daarvan opgestart kan worden. Anderzijds geeft deze termijnverlenging aanvrager ruimte om een nieuwe aanvraag op te stellen voor de periode vanaf november 2026, waarin de uitgevoerde evaluatie en toekomstplannen verwerkt kunnen worden.

Daarnaast verzoekt aanvrager om de vergunning en ontheffing te wijzigen. Aanvrager wil bij wijze van experiment op de vrijdagen de openingstijden aanpassen om te onderzoeken of bezoekers behoefte hebben aan een iets langere avondopenstelling. Nu zijn de reguliere openingstijden van 11:00 - 19:00 uur, verzoek is om deze aan te passen naar 12.00 – 20.00 uur.

Overwegingen

Bij het nemen van het besluit op dit verzoek hebben wij het volgende overwogen.

Termijnverlenging

Gezien het feit dat de huidige vergunning en ontheffing voor 5 jaar verleend is en de nieuwe vergunning naar alle waarschijnlijkheid voor een zelfde periode aangevraagd zal worden, begrijpen wij de wens van aanvrager om meer tijd te vragen om deze vergunningaanvraag goed voor te bereiden en daar de evaluatie van KerstStad Valkenburg en de nieuwe visies en beleid in mee te nemen. Zo zorgt aanvrager ervoor dat er een actuele vergunningaanvraag ingediend kan worden die voor zeker 5 jaar toekomstbestendig is, zonder dat deze tussentijds gewijzigd moet worden.

Aanpassing openingstijden

Uit het advies van de ecologische expert ingeschakeld door de aanvrager blijkt dat de effecten op de vleermuizen van de verschuiving van de openingstijden op vrijdag met 1 uur verwaarloosbaar zijn. Het totale aantal openingsuren blijft immers gelijk. Er kan echter niet uitgesloten worden dat er helemaal geen effecten zijn. Daarom moet voor dit extra openingsuur de vleermuisactiviteit in de groeve gemonitord worden. Deze monitoring dient ook als onderbouwing voor eventuele toekomstige aanvragen. Aanvrager heeft verzocht om als deze pilot niet werkt, weer terug te mogen naar de al verleende openingstijden (11.00 – 19.00 uur) op vrijdag.

Natura 2000

Gedurende de periode van de termijnverlenging vindt in de Gemeentegrot hetzelfde jaarrond gebruik plaats als hetgeen al vergund is. Er is alleen een minimale verschuiving van openingstijden, waarbij het totale aantal openingsuren niet veranderd. Hoewel een lokaal (tijdelijk) negatief effect op de betrokken populaties vleermuizen niet kan worden uitgesloten door het jaarrond gebruik van de Gemeentegrot, zal door de te nemen mitigerende maatregelen en de monitoring daarvan conform de al verleende vergunning en ontheffing, een significant negatief effect op de populaties meervleermuis, ingekorven vleermuis en vale vleermuis in het 'Geuldal' niet plaatsvinden. Uit de monitoring van afgelopen 5 jaren blijkt ook dat de aantal vleermuizen in de Gemeentegrot een stabiel beeld laat zien. Er is begin 2025 zelfs een algemene stijgende trend in de populaties vleermuizen waar te nemen, hetgeen zou kunnen duiden op een positief effect van de maatregelen die voor de groeve zijn en worden genomen. Het jaarrond gebruik zal dus geen (significante) negatieve effecten veroorzaken op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied 'Geuldal'. Deze instandhoudingsdoelstellingen zullen geen negatieve gevolgen ondervinden, mits de al verleende vergunning en ontheffing, voorliggende vergunning en de aan beiden verbonden voorschriften worden nageleefd. Ten tijde van vergunningverlening in 2020 is ook geconcludeerd dat er geen (significante) negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied 'Geuldal'.

Flora en fauna activiteit

Een verlenging en wijziging van een omgevingsvergunning kan worden verleend als aan elk van de volgende voorwaarden, zoals opgenomen in artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Habitatrichtlijnsoorten) is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- de handeling is nodig in het kader van een of meer van de in bovengenoemde artikelen genoemde belangen;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan in het kader van de Habitatrichtlijn.

Alternatievenafweging

De Gemeentegrot vormt een unieke locatie waarbij de reguliere exploitatie met name gericht is op een educatieve manier van kennisoverdracht naar volwassenen en jongeren. Er worden al lang rondleidingen gegeven in de Gemeentegrot per trein of te voet onder begeleiding van een gids waarbij verteld wordt over het ontstaan en de geschiedenis van de Gemeentegrot. Hierdoor zijn de rondleidingen locatie gebonden. De kerstmarkt is direct gekoppeld aan de Gemeentegrot. De grot zorgt voor de speciale sfeer, die het evenement uniek maakt. Het organiseren van de kerstmarkt bovengronds, bijvoorbeeld in het centrum van Valkenburg, ontdoet het evenement van dit unieke karakter. Het evenement is daardoor locatiegebonden. Met betrekking tot de overige activiteiten worden deze als sinds jaar en dag mede gehouden in de Gemeentegrot. De Gemeentegrot maakt daarbij een belangrijk deel uit van de geschiedenis van deze activiteiten. Het verplaatsen van deze activiteiten zal hoogst waarschijnlijk leiden tot het beëindigen van de activiteiten, waardoor een stuk geschiedenis dat uniek is voor de gemeente Valkenburg verloren gaat. Dit betekent dat deze activiteiten ook locatiegebonden zijn.

Er is geen andere inrichting voor de activiteiten mogelijk. De huidige inrichting is conform de veiligheidsvoorschriften van onder andere van de brandweer (brand, rook en ontruiming). Deze zijn ook neergelegd in de evenementenvergunning voor de kerstmarkt. Binnen de (veiligheids)voorschriften zijn hierin geen aanpassingen meer mogelijk. Daarnaast zou met een andere inrichting meer verstoring op vleermuizen optreden. Zowel de kerstmarkt als de rondleidingen bevinden zich namelijk al in gedeelten van de groeve die sowieso een minder geschikt klimaat voor overwintering hebben, zodat een alternatieve plek in de groeve voor deze activiteiten geen oplossing is.

Het is niet mogelijk de reguliere rondleidingen of de kerstmarkt in een ander deel van het jaar te houden als er minder kans op verstoring is van de vleermuizen. De reguliere rondleidingen vinden, uitgezonderd de periode van 1 november tot 8 januari, jaarrond plaats. Door enkel deze rondleiding te beperken tot het zomerseizoen, wanneer vleermuizen niet aanwezig zijn in de Gemeentegrot, wordt de exploitatie dusdanig ingeperkt dat dit niet meer rendabel is. Bijkomend gevolg hiervan is, dat dit eveneens impact heeft op het economisch belang voor de lokale ondernemingen waar bezoekers van de Gemeentegrot veelal verblijven en vertoeven. De kerstmarkt is vanzelfsprekend gekoppeld aan de kerstperiode. De periode voor op- en afbouw is reeds tot het minimale bekort.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en planning wordt schade aan de watervleermuis, meervleermuis, ingekorven vleermuis, baardvleermuis, vale vleermuis, franjestaart en gewone grootoorvleermuis zoveel mogelijk voorkomen. Voor de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Wettelijk belang

De ontheffing is in 2020 verleend op basis van het volgende belang, en de omgevingsvergunning wordt nu ook onder hetzelfde belang verlengd en gewijzigd:

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Mede dankzij het evenement KerstStad Valkenburg is Valkenburg aan de Geul én de regio Zuid-Limburg nog verder doorontwikkeld van een seizoensvakantiebestemming naar een jaarrond interessante bestemming. KerstStad Valkenburg staat internationaal bekend, vooral vanwege haar unieke ondergrondse kerstmarkten. De Gemeentegrot is, samen met de Fluweelengrot, het hart van de economische bedrijvigheid binnen de gemeente Valkenburg aan de Geul tijdens de kerstperiode. De aantrekkingskracht van de mergelgroeven en hun activiteiten hebben een positieve spin-off op het bedrijfsleven en levendigheid in de rest van de stad. Bezoekers komen uit de regio, maar ook uit de rest van Nederland en de ons omringende landen in Europa; er is een internationale uitstraling. Jaarlijks worden beide kerstmarkten door in totaal zo'n 300.000 mensen bezocht, die ook de regio verblijven, vertoeven en geld uitgeven. Uit een schatting in 2020 blijkt dat het economisch belang van alleen al de jaarlijks georganiseerde kerstmarkt in de Gemeentegrot en Fluweelengrot, inclusief spin-off voor de lokale ondernemers, geschat wordt op €6.000.000,-. In 2025 wordt dit opnieuw onderzocht.

De rondleidingen en overige activiteiten vinden daarnaast jaarrond plaats als gevolg van de spreiding van vakanties over het gehele jaar. Hierbij komen jaarlijks 73.000 bezoekers naar de Gemeentegrot. De rondleidingen zijn van belang voor de inkomsten van de Gemeentegrot. Deze inkomsten zijn onder andere nodig voor het onderhoud en de instandhouding van de grot. Daarnaast zorgen de rondleidingen jaarrond voor werkgelegenheid.

Het belang van andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard weegt in dit geval zwaarder dan het ecologische belang.

Staat van instandhouding

Zoals in de verleende vergunning en ontheffing onderbouwd, kunnen de activiteiten in de Gemeentegrot een directe fysieke verandering betekenen voor het leefgebied van vleermuizen, die invloed heeft op het voortbestaan van mogelijk aanwezige overwinteringsplaatsen van (beschermde) soorten. Door de activiteiten kan eveneens geschikt overwinteringsgebied verloren gaan.

Uit de uitgevoerde monitoring afgelopen jaren naar zowel het groeeklimaat als de vleermuispopulaties in het kader van de kerstmarkt en het jaarrond gebruik blijkt dat de aantallen vleermuizen in de Gemeentegrot de afgelopen jaren een stabiel beeld hebben laten zien. Naar aanleiding van deze monitoringsgegevens wordt elk jaar gekeken of er nog aanvullende maatregelen mogelijk zijn om het groeeklimaat verder te verbeteren voor de aanwezige vleermuizen. Zo worden in 2025 vleermuiskasten geplaatst in het kerstmarktgedeelte, zodat overwinterende vleermuizen daar meer en betere schuilplaatsen hebben. Daarnaast zijn er plannen om gemeente breed maatregelen te treffen, denk aan vleermuisvriendelijke straatverlichting. Na vijf jaar van monitoren en het treffen van maatregelen ter verdere verbetering van het klimaat kan worden gesteld dat de activiteiten die binnen de verleende vergunning en ontheffing plaatsvinden geen significant negatieve ontwikkeling laten zien in het vleermuisbestand voor wat betreft de aangewezen Natura 2000 vleermuizen en dat de staat van inhouding van de overige vleermuizen hetzelfde is gebleven.

Er is begin 2025 zelfs een algemene stijgende trend in de populaties vleermuizen waar te nemen, hetgeen zou kunnen duiden op een positief effect van de maatregelen die voor de groeve zijn en worden genomen. Toekomstige monitoring zal dit verder moeten uitwijzen.

Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de watervleermuis, meervleermuis, ingekorven vleermuis, baardvleermuis, vale vleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan in het 'Geuldal'.

Conclusie

Alles overwegende kunnen wij instemmen met het verzoek om de termijn van de vergunning te verlengen met 1 jaar, de kerstmarkt in de Gemeentegrot te Valkenburg voor publiek op vrijdag open te laten zijn van 12.00 – 20.00 uur in plaats van 11.00 – 19.00 uur en de daarbij behorende voorschriften aan te passen.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten, gelet op het verzoek van 8 april 2025 en de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit:

- dat de vergunning van 8 oktober 2020 met zaaknummer 2020-203517 wordt verlengd tot en met 31 oktober 2026;
- dat voorschrift 8.e als volgt wordt gewijzigd: *'bevoorrading van de stands tijdens de kerstmarkt mag op maandag tot en met donderdag alleen plaatsvinden van 8.00 tot 10.30 uur, op vrijdag van 9.00 tot 11.30 uur, op zaterdag en zondag van 7.00 tot 9.30 uur, en alle dagen 's avonds tot uiterlijk één uur na sluitingstijd voor bezoekers. Uiterlijk twee uur na sluitingstijd voor bezoekers moet iedereen de Gemeentegrot verlaten hebben'*;
- dat voorschrift 8.f als volgt wordt gewijzigd: *'de kerstmarkt is voor bezoekers op maandag tot en met donderdag open van 11.00 tot 19.00 uur, op vrijdag van 12.00 tot 20.00 uur en op zaterdag en zondag van 10.00 tot 19.00 uur. Op kerstavond en de laatste dag dat de kerstmarkt open is, sluit de kerstmarkt om 18.00 uur. Op Eerste Kerstdag is de kerstmarkt gesloten'*;
- dat voorschrift 8.g als volgt wordt gewijzigd: *'op maandag tot en met donderdag en zaterdag en zondag moet vanaf 21.00 uur alle verlichting in het kerstmarktgedeelte uitgeschakeld worden tot minimaal 8.00 uur op maandag tot en met donderdag en tot minimaal 7.00 uur op zaterdag en zondag. Op vrijdag mag de verlichting vanaf 9.00 ingeschakeld worden en moet de verlichting vanaf 22.00 uur uitgeschakeld zijn'*;
- dat voorschrift 8.h als volgt wordt aangevuld: *'in 2025 is de kerstmarkt voor bezoekers open van 14 november tot en met 30 december'*;
- dat voorschriften 14 tot en met 17 betreffende de monitoring onverminderd voortgezet moeten worden waarbij de monitoringsresultaten vóór 15 juli 2026 gerapporteerd moeten worden aan het bevoegd gezag conform de al verleende Wet Natuurbescherming vergunning en ontheffing voor de activiteiten in de Gemeentegrot te Valkenburg met zaaknummer 2020-203517;
- dat voorschrift 17.i toegevoegd wordt: de effecten van het extra openingsuur van de kerstmarkt op vrijdagavond op de vleermuisactiviteit in de groeve moet gemonitord worden. U dient hiervoor uiterlijk 15 september 2025 een beknopt monitoringsplan op te stellen en voor te leggen aan het bevoegd gezag. De monitoringsresultaten moeten voor 15 februari 2026 gerapporteerd worden aan het bevoegd gezag;

- als aanvrager de pilot betreffende de wijziging van de openingstijden op vrijdag niet wilt voortzetten, dan moet aanvrager het bevoegd gezag hiervan schriftelijk op de hoogte stellen en gelden daarna de openingstijden en voorschriften conform de al verleende Wet Natuurbescherming vergunning en ontheffing voor de activiteiten in de Gemeentegrot te Valkenburg met zaaknummer 2020-203517. Ook de aanpassing van voorschrift 8.e, 8.f en 8.g en het nieuwe voorschrift 17.i vervallen met ingang van het moment waarop bevoegd gezag het schriftelijke verzoek heeft ontvangen om de pilot stop te zetten;
- dat voor het overige de op 8 oktober 2020 aan aanvrager verleende Wet Natuurbescherming vergunning en ontheffing voor de activiteiten in de Gemeentegrot te Valkenburg met zaaknummer 2020-203517 onverminderd van toepassing blijft.

Rechtsbescherming

Het voorliggende ontwerp van het besluit, inclusief de daarbij behorende stukken, ligt op grond van de Algemene wet bestuursrecht gedurende 6 weken analoog en/of digitaal ter inzage in het Gouvernement te Maastricht. Gedurende deze termijn kan eenieder bij ons college schriftelijk dan wel mondeling zienswijzen over dit ontwerp naar voren brengen. Het ontwerpbesluit en de kennisgeving kunnen in genoemde periode tevens worden geraadpleegd via de internetsite <https://zoek.officielebekendmakingen.nl> (Provinciaal blad).

Vervolgens zullen wij, na afweging van de naar voren gebrachte zienswijzen, een definitief besluit op de aanvraag nemen. Tegen het definitief besluit staat vervolgens beroep open bij Rechtbank Limburg voor belanghebbenden en niet- belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend.

Overige wet- en regelgeving

Wij wijzen u erop dat er mogelijk nog op grond van andere wet- en regelgeving een andere toestemming nodig is. Daarnaast geldt altijd de wettelijke zorgplicht.

Contact

Indien u vragen heeft over dit ontwerpbesluit, kunt u contact opnemen met het cluster Vergunningen, Toezicht en Handhaving, e-mail postbus@prvlimburg.nl of telefonisch via +31 (0)43 389 99 99.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

Antoine Dohmen
cluster Vergunningen, Toezicht en Handhaving
teammanager Vergunningen